

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת ברכות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

מסכת ברכות

פ"א מאימתי

גמ' ב. - ג.

ק"ש של ערבית [ובשכבך]:
ר"א לל"ק, ת"ק לל"ב, ור' יהושע בבריתא - מהערב שמש (צאת הכוכבים)
ר"א - עד שליש הלילה [התחלת שכיבה]
בריתא - עד שעה שעני גומר סעודתו [רש"י - תחלת זמן שכיבה]
חכמים - עד חצות [סייג]
ר"ג, שמואל להל' - עד עמוד השחר
ר"ע ח: - עד נץ החמה
ר"א בבריתא - משקדש היום (לרש"י - ביה"ש)
ר"מ - משבנ"א נכנסין לסעודה ע"ש (לרש"י - מאוחר מצה"כ); סמוך לצה"כ
בריתא, ר' חנינא - משעני נכנס לאכול (מאוחר מצה"כ)
ר' אחאי - משרוב בנ"א נכנסים להסב (רש"י - בחולאבשבת)
ר"י כו. - מפלג המנחה

{ ג' משמרות, על כ"א הקב"ה שואג }

רש"י ב.

לרש"י - יוצא בפ' ראשונה על מטתו - אבל בביהכ"נ רק כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה
הקטר חלבים לכתחלה עד עמוד השחר

גמ' ג. - ה:

אין נכנסין לחורבה משום שיחשדוהו בזנות (בא' או בפריצי) ומשום מפולת (בנפלה לפני זמן) ומשום
מזיקין (בא' או במקום שרגילין)

הלילה ד' משמרות לרבי, ג' לר' נתן

רק אומרים דב"ת של המת בפניו [רש"י - לועג לרש] - ומח' במילי דעלמא

{ דוד - חצות לילה אקום, חסיד אני; משה - כחצות; שמא יגרום החטא }

ר' יוחנן - צריך לסמוך גאולה לתפלת ערבית [גאולה נמי בליל ט"ו, היקש לק"ש דשחרית סמוך
לתפלה]

ר' יהושע ב"ל - ק"ש אחר ערבית [גאולה מעלייתא יום ט"ו, היקש לק"ש דשחרית סמוך למטתו]

{ תהלה לדוד כל יום; מיכאל באחת גבריאל בשנים }

ר' יהושע ב"ל - ק"ש על המטה [בלבבכם וכו' ודומין]

ר"נ - אבל לא ת"ח, אביי - ת"ח יאמר בידך אפקיד וגו'

{ כנגד יצה"ר - ירגיז יצ"ט ללחום, תורה, ק"ש, יזכור לו יום המיתה; יסורין למי שאפשר ואינו עוסק
בתורה; הקב"ה נתן תורה ושמח; }

יסורין - יפשפש במעשיו ותשובה, תולה בביטול תורה, יסורין של אהבה (רש"י - להרבות שכר עוה"ב);
יסורין של אהבה - בלי ביטול תורה, תפלה, ר' יוחנן - אפי' יש שניהם, נגעים בבבל [לרש"י - אין שילוח],
נגעים בצנעא, בנים ומתו; יסורין ממרקין;

תורה, א"י, עוה"ב נתנן ע"י יסורין;

אשרי הגבר וכו' ומתורתך תלמדנו - יתלה יסורין בביטול תורה, יסורין של אהבה כשיכול ללמוד,
לומדים מן התורה שיסורין ממרקין, תורה נתנה ביסורים; לא הן ולא שחרן;

ר' אלעזר ור' יוחנן בכו על שופרא דבלי בעפרא; בתר גנבא גנוב וטעמא טעים }

רש"י ד. - ה:

כרתי ופלתי - לרש"י - אורים ותומים

סמיכת גאולה לתפלה - ה' צורי וגואלי - יענך, אף המלך הפליג

לרש"י - אין לאדם חשוב אלא יסורין של אהבה

גמ' ה: - ח:

לא יעשה מלאכה (לרש"י - או ילמוד) עד שיתפלל

בתפלה לא יהא חוצץ בינו לקיר

ימתין לחבירו שיגמור תפלתו לפני שיצא

{מזיקין ליד אדם; עוסקים בתורה שכינה עמהם}

תפלה נשמעת בבית הכנסת וי"ג עם הציבור [תפלה במקום רנה]

תפילין של הקב"ה - א) כי מי גוי גדול ומי גוי גדול, ב) אשריך ישראל ומי כעמך ישראל, ג) או הנסה אלקים, ד) ולתתך עליון

לביהכ"נ בפסיעה גסה מותר, לדבר הלכה למצוה בשבת מותר

המתפלל אחורי ביהכ"נ צריך להחזיר פניו לביהכ"נ

{הקב"ה משאיל במי שלא בא יום א', כועס כשאין עשרה; הקובע מקום לתפלתו; אגרא ד...; כרום זלות לבנ"א; שכר המשמח חתן; יר"ש זה כל האדם; הקב"ה מתפלל; ישמעאל בני ברכני; אין מרצין בשעת כעסו; זעמו רגע; משה בקש שתשרה שכינה על ישראל, ולא גוים, צדיק ורע לו; ר"מ - וחנותי אע"פ שאינו הגון; אברהם קראו אדון, לאה הודה; אין מרצין בשעת כעסו; שְׁמָא גְרִים - ראובן, רות; קשה תרבות רעה בביתו; מותר להתגרות ברשעים: במילי דשמיא, רק כשאין השעה משחקת לו, בצדיק גמור; גדולה שמושה מלמודה, עת רצון כשהציבור מתפללין; תפלה בציבור, בביהכ"נ; לעת מצא - אשה, תורה, מיתה, קבורה, בית הכסא; אין להקב"ה אלא ד"א של הלכה; ידור במקום רבו דכייף ל'; שמו"ת; הזהירו בזקן ששכח תלמודו; אל תחתך בשר ע"ג היד}

צריך להכנס שיעור ב' פתחים לביהכ"נ (לרש"י - רוחב ח' טפחים) ואח"כ יתפלל

לא יניח ס"ת פתוח ויצא, חוץ: בין גברא לגברא, ספק בבין פסוקא לפסוקא, מחזיר פניו ללמוד

ישלים פרשיותיו עם הציבור שמו"ת ולא יקדים ולא יאחר

מותר לעבור אחורי ביהכ"נ בשעת התפלה כשיש פתח אחר, ביהכ"נ אחר, נושא משא, רץ, מנח תפילין

רש"י ו: - ח:

איסור תפלה אחורי ביהכ"נ: לגי' רש"י שלנו - בביהכ"נ פניהם למזרח והוא בצד מערב ופניו למערב

"עטרות ודיבון" - לרש"י - יאמר ג"פ בל' עברי

גמ' ח: - י:

רשב"י - זמן ק"ש עד עלות, ק"ש של שחרית אחר עלות

רשב"י בשם ר"ע (להל' בשעת הדחק) - זמן ק"ש דערבית עד נץ [דיש ששוכבים]

ק"ש של שחרית אחר נץ

ראב"ע - פסח עד חצות [ג"ש הלילה הזה, (ר"א - מועד צאתך מארץ מצרים לשריפה), עד חפזון דמצרים]

ר"ע - עד עלות [עד שעת חפזון דישראל, ר' יהושע - מועד צאתך לאכילה]

{דבר נא - שלא יאמר אותו צדיק ברכוש גדול לא קיים, השאילום בע"כ, וינצלו; אָקִיָּה אשר אָקִיָּה}

זמן ק"ש שחרית משיכיר:

ת"ק - בין תכלת ללבן (לרש"י - שלא נצבע יפה)

ר"א - בין תכלת לכרתי, ר"מ - בין זאב לכלב, ר"ע - בין חמור לערוד

אחרים - חבירו בריחוק ד"א, אביי - כותיקין סמוך לנץ

עד: ר"א - נץ, ר' יהושע (להל') - ג' שעות

{סמיכת גאולה לתפלה (לר' אלעזר ה' שפתי תפתח רק במנחה, לרב אשי כתפלה אריכתא), יהיו לרצון; יתמו חטאים ולא חוטאים}

ברכי נפשי: שירה בה' עולמים - במעי אמו, יצא לאויר והסתכל בכוכבים, ינק, מפלתן של רשעים, יום המיתה;

כנגד הקב"ה ונשמה - מלא הכל, רואה ואינו נראה, זן הכל, טהור, יושב בחדרי חדרים; אין צייר כאלקינו, אין לבלותך; ישעי' - בהדי כבשי דרחמנא למה לך, חזקיהו - אפי' חרב על צוארו אל ימנע מן הרחמים, ו' דברים עשה חזקיהו - על ג' הודו לו; שונמית {

תפלה במקום נמוך, בכיוון רגלים, לפני אכילה [לא תאכלו על הדם, אכילה הוי גאווה]

מברך ברכות ק"ש אחר זמן ק"ש

גדול ק"ש בזמנו מעוסק בתורה

רש"י ט. - ט:

לא יאמר השכיבנו - רש"י - לרשב"י קודם עלות השחר

ייראוך עם שמש - רש"י ט: - ק"ש, רש"י כט: - ברכת יוצר

גמ' יא. - יב.

ב"ש - בשכבך - על צדו, בקומך - בעמידה

ב"ה - ובלכתך בדרך - כדרכו (ולא יעשה כב"ש כשהגיע לק"ש)

ובלכתך - עוסק במצוה דאית ביה טרדא (כונס בתולה) פטור מן המצוה

עשה כב"ש: רב יחזקאל - עשה, רב יוסף - לא כלום, רנב"י - חייב מיתה

מקום שאמרו לקצר (לרש"י השכיבנו) אינו רשאי להאריך

מזכירין מדת יום בלילה ולילה ביום; מח' אם אהבה רבה או אהבת עולם; נפטר ברכת התורה באהבה רבה

מח' אם צריך לברך ברכת התורה למדרשי המקראות, למשנה, לתלמוד

ר"ל - ברכות ק"ש אינן מעכבות זא"ז, ואולי רק הסדר לא מעכבת

בגבולין בטלו קביעת י' הדברות בק"ש [מינין]

רש"י יב.

ברכת יוצר אור לא יצא לפני זמן ק"ש

גמ' יב. - יג.

התחיל ברכה על דעת שהכל, וגמר בפה"ג על יין יצא

על דעת בפה"ג וגמר שהכל על שכר - ספק

על דעת יוצר אור... הכל כפי הגמר [מסיים בברוך לרב יצא, פתח על דעת להזכיר מדת יום ולילה]

אמת ויציב, אמת ואמונה [להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות]

כורע בברוך וזוקף בנחת בשם [ה' זוקף כפופים]

רב אלעזר - הקל הקדוש בעשי"ת יצא [ויגבה וכו'] והקל הקדוש נקדש בצדקה]

רב יוסף - לכתחלה הקל הקדוש ומלך אוהב צדקה ומשפט

רב, רבה (להל') - המלך הקדוש, המשפט

{ יבקש על חבירו, יחלה על ת"ח, מתבייש מעבירה מוחלין לו; בקשו לקבוע פ' בלק בק"ש }

קבעו פ' ציצית דיש בה מצות ציצית, יצי"מ, עול מצות, דעת מינים, הרהור עבירה, הרהור ע"ז

פ' ציצית - ראב"ע - בלילות, חכמים - לימות המשיח (דעדיין טפל) [כל ימי חיך]

{ צרות אחרונות משכחות הראשונות; אברהם אב לכל העולם, שרה לכל העולם }

"אברם" עובר בעשה\בלאו; מותר לקרות לשרה "שרי"